

CONCEPT

Kadernota

Bodem-, Water- en Milieubeleid

EEN KOERS GERICHT OP ...

verbinden, vernieuwen en versterken

21 augustus 2012

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	3
1. Inleiding	5
1.1. Aanleiding	5
1.2. Veranderingsproces	5
1.3. Status van deze nota	6
2. Context BWM-beleid	7
2.1. Strategische agenda als basis	7
2.2. Geen nieuw beleid, vernieuwende aanpak	7
2.3. Lagenbenadering	8
3. Prioriteiten en basiskwaliteiten bodem, water en milieu	9
3.1. Prioriteiten	9
3.1.1. Inleiding	10
3.1.2. Waterveiligheid	10
3.1.3. Leefkwaliteit stedelijk gebied	11
3.1.4. Zoetwatervoorziening	13
3.1.5. Drukke in de ondergrond	14
3.2. Basiskwaliteiten	15
3.3. Wat doen we niet meer?	17
4. Middelen en instrumentarium	18
4.1. Inleiding	18
4.2. Budget voor prioriteiten	18
4.3. Instrumentarium	19
4.3.1. Inleiding	19
4.3.2. Wettelijke instrumenten	19
4.3.3. Overige Instrumenten	20
4.3.3.1. Geo-informatie	20
4.3.3.2. Duurzaam ontwerpen	21
4.3.3.3. Gezondheidseffectscreening	22
5. Realisatie	23
5.1. Inleiding	23
5.2. Hoofdlijnen uitvoeringsagenda voor de prioriteiten	23
▪ Waterveiligheid	
▪ Leefkwaliteit Stedelijk gebied	
▪ Zoetwatervoorziening	
▪ Drukke in de ondergrond	
5.3. Aanpassing planvormen en anticiperen op de Omgevingswet	24
5.4. Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	24
Bijlage 1 Structurele bezuinigingen BWM-beleid (2012)	
Bijlage 2 Ontwikkelopgaven strategische agenda	
Bijlage 3 Wettelijke taken bodem-, water en milieubeleid	

SAMENVATTING

De kadernota schetst geen nieuw inhoudelijk beleid en is geen visie op het bodem-, water- en milieubeleid (vanaf nu BWM-beleid). De nota **verbindt** het BWM-domein met andere beleidsvelden op een evenwichtige wijze, vormt een opmaat voor een **vernieuwende** aanpak van provinciaal beleid en **versterkt** het BWM-beleid door richting en focus aan te geven.

Het coalitieakkoord vraagt om een herijking van het BWM-beleid. We richten ons op de wettelijke taken, zoeken naar kansen om de kwaliteit van ontwikkelopgaven te versterken en werken aan een doelmatige en efficiënte uitvoering. Ook voeren we een bezuiniging door.

Deze kadernota is voorafgegaan door een startnotitie (januari 2012), waarin dat als volgt is geformuleerd: we richten ons op de belangrijkste basiskwaliteiten, we maken de BWM-kwaliteiten tot een integraal (en vanzelfsprekend) onderdeel van het provinciaal beleid en we brengen duurzaamheid, klimaat en energie onder in het reguliere proces. De basiskwaliteiten vormen een stevige basis voor een gezonde en veilige woon-, werk- en leefomgeving.

Onderwerpen als klimaat, energie en duurzaamheid vallen niet meer onder het BWM-beleid. Ook maken we geen gebruik meer van (omvangrijke) subsidieprogramma's. De bezuiniging van € 350.000,- is gerealiseerd. Het aantal medewerkers op deze beleidsterreinen is afgenomen. Voor milieu is bijvoorbeeld het aantal medewerkers met de helft gereduceerd (van 30 fte naar 15 fte).

De koers voor het BWM-beleid kan worden getypeerd met de volgende *zeven uitgangspunten*, gekoppeld aan de drie *kernwaarden* van de provincie Utrecht: verbinden, vernieuwen en versterken.

	BASIS
<ol style="list-style-type: none"> 1. We hanteren de strategische agenda als basis voor ons handelen, waarbij we werken aan een duurzame ontwikkeling van de provincie. 2. We brengen focus aan in het beleid door prioriteiten te benoemen. De prioriteiten krijgen extra gewicht in een afweging rondom een opgave. 3. We zetten een substantieel deel van onze structurele middelen in voor deze prioriteiten. 4. We zetten onze wettelijke instrumenten gericht in voor het realiseren van de prioriteiten. 5. We nemen BWM-kwaliteiten vanaf het begin mee bij ontwikkelopgaven als onderdeel van een integrale beleidsaanpak. 6. Ons instrumentarium maakt een zorgvuldige afweging tussen belangen mogelijk. 7. We werken op een vernieuwende manier met onze partners en partijen in de regio samen op basis van vertrouwen, het beperken van regels en het gezamenlijk en vroegtijdig oppakken van uitdagingen. 	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">VERBINDEN</div> <div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">VERSTERKEN</div> <div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">VERNIEUWEN</div> </div>

CONCEPT

Basis en richtinggevend voor ons handelen zijn de ontwikkelopgaven in de strategische agenda: Krachtige steden en dorpen, Vitaal landelijk gebied, Bereikbaar Utrecht en Utrecht TOP-regio. Het BWM-beleid draagt bij aan het realiseren van een hoge(re) kwaliteit van deze opgaven door in een vroeg stadium kennis en inzichten in te brengen vanuit het bodem-, water- en milieudomein. Het fundament zijn de wettelijke vereisten, (internationale) afspraken en akkoorden.

Om focus aan te brengen benoemen we in het werkveld van bodem, water en milieu die aansluiten bij de ontwikkelopgaven in de strategische agenda. We kiezen voor vier prioriteiten omdat het gaat om een urgent maatschappelijk probleem en wij als provincie een waardevolle rol kunnen vervullen:

1. Waterveiligheid
2. Leefkwaliteit stedelijk gebied
3. Zoetwatervoorziening
4. Drukke in de ondergrond

Door deze prioriteiten nu aan te pakken zorgen we ervoor dat we voor de langere termijn een sterke regio blijven met een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat (Utrecht2040). Voor deze prioriteiten worden middelen gereserveerd en versterkt de provincie haar rol als gebiedsregisseur. In de belangenafweging bij een ontwikkeling zetten we extra in op deze prioriteiten.

Voor de prioriteiten reserveren wij een deel van de BWM-begroting om daarmee bij te dragen aan een versterking van gebiedsontwikkelingsopgaven, in afstemming met onder andere het IGP¹. We zetten deze middelen op een robuuste manier in, voor bijvoorbeeld het faciliteren van het proces, het inwinnen van advies of het uitvoeren van doelgericht onderzoek. Hiermee kunnen wij voor de prioriteiten een toegevoegde waarde leveren. Denk bijvoorbeeld aan middelen voor onderzoek naar aanvullende geluidsmaatregelen aan de rand van het stedelijk gebied.

Wij staan voor een zorgvuldige afweging door in een vroeg stadium vanuit verschillende belangen en met betrouwbare gegevens verschillende scenario's te ontwikkelen. Wij zetten daarvoor ook digitale instrumenten in, waarmee snel consequenties vanuit verschillende invalshoeken inzichtelijk gemaakt kunnen worden. Dit moet leiden tot een hogere kwaliteit van de ontwikkelopgave, onderbouwd met sterke argumenten en juiste gegevens.

Wij rapporteren jaarlijks over de resultaten van onze nieuwe werkwijze met prioriteiten. We geven daarbij een doorkijkje naar de toekomst met een uitvoeringsagenda over de prioriteiten.

Bij het opstellen van deze kadernota hebben wij kennis genomen van het advies van de Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) over startnotitie Herijking bodem-, water-, en milieubeleid². Een aantal onderdelen van het advies van de PCL is in deze kadernota verwerkt.

---

¹ Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma

² PCL: Aandachtspunten voor het Bodem-, water- en milieubeleid van de Provincie Utrecht, 2 juli 2012

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Het Coalitieakkoord Provincie Utrecht 2011-2015 (2 april 2011) gaat uit van een herijking van het bodem-, water-, en milieubeleid (vanaf nu BWM-beleid). We richten ons op een doelmatige en efficiënte uitvoering van de wettelijke taken, zoeken naar kansen om de kwaliteit van ontwikkelopgaven te versterken en werken aan een doelmatige en efficiënte uitvoering. Ook voeren we een bezuiniging door. Deze kadernota is voorafgegaan door een startnotitie (januari 2012), waarin dat als volgt is geformuleerd:

- we richten ons op de belangrijkste basiskwaliteiten, die een stevige basis vormen voor een gezonde en veilige woon-, werk- en leefomgeving
- we maken de BWM-kwaliteiten tot een integraal (en vanzelfsprekend) onderdeel van het provinciaal beleid
- we brengen duurzaamheid, klimaat, energie en afval onder in het reguliere proces. Andere activiteiten die we niet meer uitvoeren, zijn opgenomen in hoofdstuk 3.

De bezuiniging is gerealiseerd en meegenomen in de voorjaarsnota 2012³ (zie bijlage 1).

1.2 Veranderingsproces

Het beleidsterrein bodem, water en milieu is de laatste tien jaar sterk in ontwikkeling geweest. In onderstaand kader schetsen we deze verandering per beleidsterrein. De afgelopen tien jaar is de wetgeving voor bodem, water en milieu aan verandering onderhevig. Internationaal zijn er regels en afspraken bij gekomen. Nationaal zijn wetten samengevoegd en vereenvoudigd en ook zijn bevoegdheden tussen overheden verschoven. Deze ontwikkeling zet door in de vorming van één Omgevingswet, waarin alle (sectorale) wetten in de fysieke leefomgeving samengaan. Het veranderingsproces dat zich heeft voltrokken, levert een vernieuwde beleidsinstek op. Deze is gericht op het voorkomen van problemen en vooral het verbeteren van de Utrechtse leefkwaliteit, inspeland op maatschappelijke ontwikkelingen, samen met onze partners in een passende rol: verbindend, stimulerend of regisserend. In onze aanpak staat het gebied centraal en besteden wij veel minder budget dan voorheen.

2002 – 2012 Bodem-, water- en milieubeleid in verandering

De laatste tien jaar hebben de drie beleidsterreinen op provinciaal niveau een duidelijk veranderingsproces doorgemaakt. Elk beleidsterrein is daarin verschillend, maar de grote lijn is als volgt te omschrijven: van herstellen naar ontwikkelen, van toetsen achteraf naar sturen aan de voorkant, van sectoraal naar integraal en van grote budgetten naar 'lean en mean'.

Als het gaat om **waterbeheer** had de provincie in het verleden een duidelijke rol: toetsen, toezicht houden en normen stellen. De formele rol van de provincie is hetzelfde gebleven (vastgelegd in het Bestuursakkoord Water). De invulling van deze rol is nu echter anders: de provincie treedt steeds meer op als gebiedsregisseur en legt verbindingen tussen integrale gebiedsontwikkeling en de

³ Statenbrief 17 april 2012, Aanpak bezuiniging Bodem-, Water- en Milieubeleid (BWM-beleid)

uitvoering van het waterbeleid door de waterschappen. De provincie richt zich daarbij op beleidscoördinatie en -monitoring (worden doelstellingen gehaald). Het accent bij toezicht is verschoven naar de 'voorkant' van het proces en vindt steeds meer plaats op basis van vertrouwen. Dat wil zeggen minder mensen op toezicht, meer mensen op beleidscoördinatie. Kortom: bij gebiedsgerichte processen brengt de provincie (water)expertise in vanuit een integraal perspectief (dus ook aandacht voor natuur, landschap en cultuurbehoud), adviseert en pakt steeds vaker de regierol (denk aan het Deltaprogramma).

De afgelopen 25 jaar heeft het **bodem**beleid vanuit een sectorale insteek zich voornamelijk gericht op het verbeteren en beschermen van de bodemkwaliteit. Veel medewerkers werkten aan een groot aantal bodemsaneringslocaties. Een groot aantal verontreinigingen is al gesaneerd en de komende jaren pakken we nog een aantal spoedlocaties aan. Ook in het bodembeleid richt de provincie zich steeds meer op haar rol als regisseur. Deze rol zetten we in om een verantwoord en duurzaam gebruik van de bodem te realiseren. Door een toenemende drukte in de ondergrond zal de provincie aandacht moeten besteden aan conflicterende belangen. Het belang van een schoon en robuust bodem- en watersysteem weegt daarbij zwaar. Grondwaterbescherming in relatie tot drinkwatervoorziening blijft een belangrijke wettelijke taak.

Het beleidsterrein **milieu** is sinds de jaren 70 uitgegroeid tot een veelomvattend beleidsterrein. Ging het eerst om 'zure regen' en 'smog', sinds de jaren negentig vormen klimaat, duurzaamheid en energie een steeds groter aandeel in het milieubeleid. Dit zorgde voor een sterke toename van het aantal provinciale milieumedewerkers. In de laatste coalitieperiode (2007-2011) zijn grote bedragen besteed aan het uitvoeren van omvangrijke programma's. Door klimaat, energie en duurzaamheid onder te brengen in het reguliere beleid bij beleidsvelden als economie en water en af te zien van omvangrijke subsidieprogramma's ontstaat een andere focus. De medewerkers richten zich grotendeels op het uitvoeren van de wettelijke taken voor geluid, lucht, externe veiligheid en geur. Zij zijn actief betrokken bij een integrale voorbereiding van ruimtelijke keuzes en hebben een adviserende rol in gebiedsontwikkelingsprocessen en mobiliteitsprojecten.

1.3 Status van deze nota

Deze kadernota is opgesteld voor Provinciale Staten (PS) en volgt op de Startnotitie Herijking Bodem-, Water- en Milieubeleid, die in februari 2012 in PS is besproken. Bij kaderstelling gaat het om het vaststellen van de uitgangspunten en voorwaarden voor het te voeren beleid, om de beschikbaarstelling van de benodigde middelen en om een beschrijving op hoofdlijnen van de voorgenomen uitvoering en de daarvoor in te zetten beleidsinstrumenten⁴. Deze kadernota sluit hier op aan: uitgangspunten worden aangereikt, middelen worden concreet toebedeeld aan prioriteiten, de uitvoering richt zich op integraliteit en duurzaamheid en beleidsinstrumenten worden aangereikt. De kadernota heeft een looptijd gelijk aan de strategische agenda (zoveel mogelijk synchroon met de collegeperiode). Op basis van deze kadernota stellen wij jaarlijks een uitvoeringsagenda op voor de prioriteiten.

⁴ Eindverslag evaluatie vergader- en werkwijze, PS Utrecht, juni 2012

HOOFDFSTUK 2 CONTEXT BWM-BELEID

2.1 Strategische agenda als basis

De strategische agenda van de provincie Utrecht (GS, april 2012) is gebaseerd op het coalitieakkoord en beschrijft op hoofdlijnen de ontwikkelopgaven voor de komende jaren. Integrale en duurzame beleidsontwikkeling staat centraal. De uitdaging is om te zorgen voor een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat. We blijven alleen een sterke regio als het hier aantrekkelijk is en blijft. Dit willen we tot stand brengen in nauwe samenwerking met inwoners, medeoverheden, bedrijven en andere organisaties. De vier ontwikkelopgaven uit de strategische agenda zijn (zie bijlage 2 voor een beknopte omschrijving):

- ❖ Utrecht topregio
- ❖ Krachtige steden en dorpen
- ❖ Vitaal landelijk gebied
- ❖ Bereikbaar Utrecht

De ontwikkelopgaven vormen de basis voor ons handelen. Bij elke ontwikkelopgave spelen, in meer of minder mate, basiskwaliteiten van het BWM-beleid een rol. De herijking van het BWM-beleid is een transitieopgave in de strategische agenda.

2.2 Geen nieuw beleid, wel vernieuwende aanpak

Met deze kadernota, als vervolg op de startnotitie (januari 2012), willen we definitief afscheid nemen van de oude situatie, waarin het BWM-beleid werd getypeerd als een beleidsterrein met een ‘kop op’ de wettelijke taken. Het toekomstige beleid verbindt zich met de opgaven uit de strategische agenda en gaat uit van de vraag hoe het bodem-, water- en milieudomein een integrale bijdrage kan leveren aan de kerntaken en de leefkwaliteit in de provincie. Ook brengen we focus aan door prioriteiten te benoemen. Op deze manier willen we samen met onze partners werken aan het realiseren van een aantrekkelijke en leefbare provincie (de stip aan de horizon, Utrecht 2040). De ene keer treden wij daarbij op als (gebieds)regisseur, in andere gevallen zijn wij sparringpartner of vervullen wij een rol als deskundige. De wettelijke taken vormen een stevig fundament, waarbij voortdurend kritisch wordt gekeken of het uitvoeren daarvan doelmatig en zo efficiënt mogelijk gebeurt. Wetten vormen een ijkpunt en zijn geen doel op zichzelf.

De feitelijke verandering moet worden beschouwd als een procesmatige integratie van bodem, water en milieu in ontwikkelopgaven, in plaats van een sterk inhoudelijke verandering. Vandaar dat er ook geen sprake is van nieuw beleid, maar wel van een vernieuwende aanpak. Bij de nieuwe Omgevingswet, die hoogstwaarschijnlijk in 2018 van kracht zal worden, is sprake van een vergelijkbare verandering. Deze wet zal naar verwachting inhoudelijk weinig verandering met zich meebrengen. Alle bestaande normen uit de te integreren wetten, zoals over geluid en lucht, zullen in de nieuwe wet één op één worden overgenomen. Procesmatig worden wel veranderingen doorgevoerd. Denk daarbij bijvoorbeeld aan integrale beleidsontwikkeling en –uitvoering. Op beleidsmatig niveau moeten provincies een omgevingsvisie opstellen, waarin alle zaken op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu, verkeer en andere omgevingsfactoren worden afgewogen. Ook komt er, zoals nu al in de Wet ruimtelijke Ordening is opgenomen, meer aandacht voor de vertaling van beleid in uitvoering.

2.3 Lagenbenadering

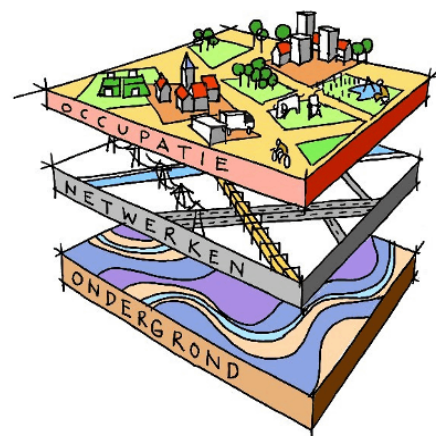
In de Omgevingswet zal de lagenbenadering een belangrijk ordeningsprincipe zijn. De lagenbenadering geeft handvatten om concreet invulling te geven aan een integrale aanpak van het provinciale beleid. Deze lagenbenadering is ook opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS), om in ons ruimtelijk beleid een zorgvuldige ruimtelijke afweging te kunnen maken. Het biedt een basis om de fysieke leefomgeving op een kwalitatieve en integrale manier te ontwikkelen.

De lagenbenadering (PRS)

De lagenbenadering verdeelt de ruimte in drie lagen: de ondergrondlaag (de fysieke ondergrond, bijvoorbeeld het watersysteem en de biotoop), de netwerklaag (infrastructuur als wegen en spoorwegen) en de occupatielaag (de weerslag van menselijke activiteiten als wonen en werken). Deze veranderen allemaal met verschillende snelheden: de occupatielaag het snelst en de ondergrondlaag het minst snel. Stelregel is: hoe langzamer de veranderingssnelheid, hoe zorgvuldiger je er mee omgaat.

Bron: PRS, 2012.

Voor het behouden en bereiken van een goede ruimtelijke kwaliteit is het van belang dat ook de bodem-, water- en milieuonderwerpen vroegtijdig worden meegenomen bij ruimtelijke keuzes en daaruit voortvloeiende gebiedsontwikkelingen. De lagenbenadering geeft handvatten om rekening te houden met de specifieke eigenschappen van de verschillende lagen afzonderlijk en in onderlinge samenhang en wisselwerking. Daarmee worden de consequenties van ruimtelijke keuzes vroegtijdig zichtbaar en kunnen deze volwaardig worden meegewogen. Denk bijvoorbeeld aan de relatie tussen de ondergrond en de aanleg of het onderhoud van (spoor)wegen. Hoe zachter (en natter) de ondergrond, des te lastiger en duurder is de voorgenomen aanleg of onderhoud. Een ander voorbeeld is de aanleg van woningen in een gebied dat ruim onder NAP ligt. De aanvullende maatregelen voor het beschermen van de huizen tegen wateroverlast kunnen kostbaar zijn.

De lagenbenadering helpt ons dus om ontwikkelopgaven vanuit verschillende dimensies, en daarmee integraal, te benaderen. Voor een belangrijk deel zal deze aanpak ook meewerken aan een zo duurzaam mogelijke oplossing. Immers, de drie lagen gaan ook over het evenwicht tussen de duurzaamheidselementen mens, markt en milieu. Duurzame oplossingen vragen net iets meer dan alleen integraliteit. In onze oplossingen willen we ervoor zorgen dat keuzes van vandaag niet worden afgewenteld op de toekomst, zowel wat betreft plaats, tijd en geld. Dat vraagt per opgave om een heldere ambitie, die is gerelateerd aan onze stip op de horizon (Utrecht2040).

HOOFDSTUK 3 PRIORITEITEN EN BASISKWALITEITEN BODEM, WATER EN MILIEU

3.1 PRIORITEITEN

3.1.1 Inleiding

Het BWM-beleidsterrein is breed, kent veel thema's en is soms nog te weinig gerelateerd aan de provinciale ontwikkelopgaven. Door de breedte van het terrein dreigt versnippering en een gebrek aan focus. Met het vaststellen van vier prioriteiten, die sterk verbonden zijn aan de ontwikkelopgaven uit de strategische agenda en zo rechtstreeks bijdragen aan onze kerntaken, brengen we focus aan. Met de prioriteiten in dit hoofdstuk zetten we een duidelijke koers uit. In hoofdstuk 5 schetsen we een aantal activiteiten per prioriteit, die de basis vormen voor een uitvoeringsagenda.

Bij het vaststellen van de prioriteiten hebben we de volgende gedachtenlijn gevolgd: de provincie signaleert in haar regio op het gebied van bodem, water en milieu een aantal urgenties, waarbij de provincie haar rol als gebiedsregisseur krachtig wil inzetten. Het betreft onderwerpen

- die ernstige problemen kunnen veroorzaken
- waarvoor de komende jaren beleid en maatregelen dringend noodzakelijk zijn omdat bijvoorbeeld de wettelijke normen niet worden gehaald of onze provinciale belangen in het geding zijn
- die gemeentegrens overstijgend zijn en passen bij de (regie)rol van de provincie
- waarover (nationale en internationale) wetten en akkoorden gelden (bestuurlijke urgentie) en waarvoor de provincie bevoegd gezag is
- waarin de provincie duidelijk waarde kan toevoegen.

Op grond van deze criteria hebben wij de volgende vier prioriteiten vastgesteld:

1. Waterveiligheid
2. Leefkwaliteit stedelijk gebied
3. Zoetwatervoorziening
4. Drukke in de ondergrond

Door de prioriteiten te verbinden aan de opgaven uit de strategische agenda zijn het geen sectorale, eigenstandige belangen meer. We reserveren voor deze prioriteiten middelen en willen zo de rol van de provincie als gebiedsregisseur versterken. In de belangenafweging bij een ontwikkeling kennen we extra waarde toe aan deze prioriteiten.

Voorbeeld: de aanleg van een weg of bedrijventerrein langs stedelijk gebied. Hierbij spelen naast economische en bereikbaarheidsbelangen ook leefkwaliteitsbelangen in de vorm van een gezonde en veilige leefomgeving. Het bestempelen van *leefkwaliteit stedelijk gebied* als prioriteit heeft dan consequenties voor onze inzet en ambities op dit terrein. We zetten extra middelen in die voor de prioriteiten zijn gereserveerd.

Met het bundelen van onze inzet (zowel personeel als middelen) willen we op de vier prioriteiten daadwerkelijk het verschil maken. Wij realiseren ons dat wij deze prioriteiten niet alleen kunnen aanpakken en dat wij partners en partijen in de regio nodig hebben (bijvoorbeeld in de vorm van allianties of andere samenwerkingsverbanden). We zorgen er zo voor dat we op de langere termijn een sterke regio blijven met een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat. In de onderstaande beschrijving van deze vier prioriteiten lichten we toe waarom we dit vraagstuk willen oppakken, welke rol wij daarbij als provincie kunnen spelen en wat wij willen bereiken samen met andere partijen.

3.1.2 Waterveiligheid

Waarom is dit een prioriteit?

Het grootste deel van onze provincie ligt in overstroombaar gebied. De huidige waterveiligheidsnormen voor de waterkeringen langs Neder-Rijn en Lek zijn erg laag in vergelijking tot de grootte van de bevolking en de te beschermen waarden in het gebied achter de dijken. De maatschappelijke en economische waarden zijn sinds de vaststelling van de veiligheidsnormen aanzienlijk toegenomen. Dat betekent dat ook de gevolgen bij een eventuele doorbraak van de keringen enorm zullen zijn. Gezien de functie van Utrecht als knooppunt van Nederland kunnen de gevolgen van een overstroming in onze regio het hele land ontwrichten. De indirect primaire keringen langs Amsterdam-Rijnkanaal en Hollandsche IJssel zijn vrijwel volledig afgekeurd. Juist deze dijken moeten zorgen voor compartimentering, zodat een groot deel van de Randstad beschermd wordt als het bij de Neder-Rijn/Lek mis gaat. Het op orde brengen van deze keringen zal in Utrecht tot stevige maatschappelijke weerstand leiden, omdat de keringen door historische kernen lopen als Oudewater, Montfoort en door het Groene Hart. Op veel plaatsen is er nauwelijks ruimte voor dijkversterking. De kosten voor het op orde brengen van de keringen worden geschat op € 700 tot € 900 miljoen.

- ! Veiligheidsnormen niet meer in balans met de te beschermen waarden
- ! Dijken afgekeurd
- ! Ingrijpende ruimtelijke maatregelen
- ! Hoge kosten voor toekomstige maatregelen

Het Deltaprogramma kijkt kritisch naar de waterveiligheid van het huidige watersysteem van heel Nederland en beoordeelt of het voldoende robuust is in het licht van klimaatverandering en sociaaleconomische ontwikkelingen. Omdat waterveiligheid een grote ruimtelijke component kent, is bij de invoering van het Deltaprogramma gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak met een belangrijke rol voor de provincies. In 2014 worden de Deltabeslissingen genomen en ontstaat er duidelijkheid over maatregelen, kosten en financiering van de veiligheidsmaatregelen.

Waar raakt dit vraagstuk aan onze opgaven?

De bescherming tegen overstromingen is een noodzakelijke randvoorwaarde voor al onze ontwikkelopgaven. Het coalitieakkoord geeft aan extra aandacht te willen besteden aan waterveiligheid als onderdeel van onze kerntaken op het fysieke domein. Het vinden van robuuste oplossingen voor de waterveiligheidsopgave is randvoorwaardelijk voor het vestigingsklimaat en de leefbaarheid in Utrecht. Nieuwe veiligheidstrategieën uit het Deltaprogramma moet ervoor zorgen dat er een maatschappelijk verantwoord veiligheidsniveau geboden kan worden voor de inwoners en

de economische waarde van het gebied. Dit is cruciaal voor ontwikkelingen en (lange termijn) investeringen in onze regio.

Hoe geven we invulling aan deze prioriteit?

Wij participeren in het Deltaprogramma vanwege onze centrale rol in het ruimtelijk economisch domein, vanuit onze kerntaak natuur en vanwege onze rol als gebiedsregisseur. Ter voorbereiding van Deltabeslissingen wordt de komende twee jaar via regioprocessen uitgewerkt welke veiligheidsstrategie voor ons gebied ingezet moet worden en welk maatregelenpakket daarbij hoort. Utrecht is trekker van het regioproces voor de Neder-Rijn/Lek. Ons beleid is gericht op het voorkomen van overstromingen, maar als het toch misgaat, willen we goed voorbereid zijn. Daarom verplichten wij, via de (ontwerp) Provinciale Ruimtelijke Verordening, bij nieuwe grootschalige bouwlocaties en nieuwe kwetsbare en vitale infrastructuur in het ruimtelijke plan aan te geven hoe rekening wordt gehouden met waterveiligheid (overstromingsrisico's). In hoofdstuk 5 hebben we op hoofdlijnen uitgewerkt hoe wij invulling willen geven aan de prioriteit waterveiligheid.

3.1.3 Leefkwaliteit stedelijk gebied

Waarom is dit een prioriteit?

Utrecht is op dit moment één van de weinige provincies van Nederland die nog (sterk) groeit. Tot 2040 wordt in Utrecht geen krimp voorzien. De druk op de Utrechtse woningmarkt is dan ook nog steeds hoog. In de PRS is een programma opgenomen van 68.000 woningen tot 2025. De provincie maakt daarbij de hoofdkeuze om in te zetten op de ontwikkelingsmogelijkheden binnen de rode contouren. De kadernota Wonen en binnenstedelijk e ontwikkeling (2012) gaat hier verder op in.

Dilemma. We zetten in op binnenstedelijke ontwikkeling, onder andere om het buitengebied zoveel mogelijk te sparen. De ontwikkeling van woningen in de stad leidt echter ook tot de vraag wat dit betekent voor de gezondheid van de toekomstige bewoners. Een duidelijk dilemma, waarin we evenwicht moeten zoeken tussen de kwaliteit van de leefomgeving, het realiseren van voldoende woningen in onze regio en het beschermen van het buitengebied. Een dergelijk dilemma kan echter ook omgebogen worden naar een kans, door de nieuwe ontwikkeling gepaard te laten gaan met maatregelen die de leefkwaliteit van het gebied (ook bestaande woningen) kunnen verbeteren. Ontwikkelaars kunnen wij uitdagen om deze kans te verzilveren. Zo kunnen we werken aan een verbetering van de leefkwaliteit en ontstaan economische ontwikkelingskansen.

Circa 80% van de Utrechtse bevolking woont binnenstedelijk. Met de keuze in ons ruimtelijk beleid om in te zetten op verdere binnenstedelijke ontwikkeling neemt dit aandeel verder toe. Veel inwoners van de provincie worden belast met een luchtkwaliteit die ligt boven de advieswaarde, die is vastgesteld door de Wereldgezondheidsorganisatie. Zonder maatregelen zullen steeds meer mensen blootgesteld worden aan een (te) hoge milieubelasting en zal de leefkwaliteit door deze milieubelasting binnenstedelijk verder afnemen. Wanneer een gebied qua lucht- en geluidskwaliteit of externe veiligheid niet of net aan de normen voldoet, beperkt dit onze economische ontwikkelruimte. Lucht- en geluidskwaliteit kunnen een negatief effect hebben op de gezondheid, externe veiligheid beperkt de ontwikkelingsmogelijkheden.

CONCEPT

Een slechte *luchtkwaliteit* (ook onder de wettelijke normen) kan gezondheidsschade opleveren. Denk daarbij bijvoorbeeld aan (lage) fijn stof concentraties. Voor luchtkwaliteit halen we hoogstwaarschijnlijk de Europese normen voor NO₂ (gerelateerd aan autoverkeer) niet binnen de daarvoor gestelde termijnen. Voor lucht liggen de grootste gezondheidsknelpunten in en aan de rand van de stad Utrecht (langs snelwegen en de NRU), Nieuwegein (A2 en A12) en Amersfoort (A28 en omgeving Hogeweg).

Geluidbelasting is een groeiend probleem. Uit hinderbelevingsonderzoek blijkt dat meer dan 50% van de inwoners van de provincie Utrecht aangeeft in enige tot ernstige mate hinder te ondervinden van geluid. Hinder en slaap-verstoring als gevolg van vooral geluid van wegverkeer neemt toe met wetenschappelijk aangetoonde gezondheidseffecten. Andere effecten die kunnen optreden zijn een toename van hart- en vaatziekten (onder andere door stress) en mindere prestaties van kinderen op school. Voor geluid

- ! Luchtkwaliteit voldoet niet aan wettelijke norm
- ! Concentratie fijnstof te hoog
- ! Toename geluidhinder en slaapverstoring
- ! 50% bevolking heeft last van geluidshinder
- ! Toename kans op gezondheidsschade

gelden dezelfde gezondheidsknelpunten aan de randen van de stad Utrecht, langs snelwegen en NRU. Daarnaast zijn er knelpunten bij Maarn (A12), Amersfoort (A1) en langs een flink aantal provinciale wegen, waar deels ook normen overschreden worden.

Bij binnenstedelijke ontwikkelopgaven kunnen problemen met *externe veiligheid* beperkingen opleveren, zoals bij spoorwegemplacements en Ipg-stations. Vanwege mogelijke risico's is het niet toegestaan binnen een bepaalde straal kantoren of woningen te realiseren.

Problemen rondom leefkwaliteit zijn het meest urgent in stedelijk gebied, omdat juist daar sprake is van een stapeling van verschillende belastingen. De atlas voor de leefomgeving brengt dit, voor zover de gegevens zijn aangeleverd, in beeld. Mobiliteit (wegen, spoorwegen en vaarwegen) zorgt voor de grootste milieubelasting.

Waar raakt deze prioriteit aan onze opgaven?

De aantrekkelijkheid van onze regio blijft alleen gelden als we er in slagen om een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving te bieden. Onze ambities binnen de opgave *Bereikbaar Utrecht* en voor wonen en binnenstedelijke ontwikkeling zijn onlosmakelijk verbonden met de leefkwaliteit. Het is de uitdaging de leefkwaliteit niet uit het oog te verliezen bij onze keuze om vooral in te zetten op ontwikkelingsmogelijkheden binnen de rode contouren en verbetering van de mobiliteit. Daarom hebben we gekozen voor een aanvullende stimulerende rol bij binnenstedelijke kwaliteit.⁵ Binnenstedelijke kwaliteit vormt een opgave voor alle ruimtelijke ontwikkelingen binnen de rode contouren. Het toepassen van de lagenbenadering is een basis om een goede kwaliteit te realiseren.

Hoe geven we invulling aan deze prioriteit?

We maken onderscheid in het voorkomen van nieuwe situaties waarin mensen worden blootgesteld aan een te hoge belasting en het aanpakken van bestaande gezondheidsknelpunten. Als provincie kunnen wij samen met partners als Rijkswaterstaat en gemeenten een belangrijke rol spelen, vooral als het gaat om het voorkomen en/of beperken van blootstelling. Het aanpakken van bronnen is

⁵ Dit is vastgelegd in de kadernota Wonen en binnenstedelijke ontwikkeling, 23 februari 2012.

vooral Europees beleid, waarbij de invloed als provincies en gemeenten betrekkelijk klein is. In hoofdstuk 5 hebben we op hoofdlijnen uitgewerkt hoe wij invulling willen geven aan deze prioriteit.

3.1.4 Zoetwatervoorziening

Waarom is dit een prioriteit?

Ons regionale watersysteem is niet overal robuust genoeg om de huidige functies natuur, landbouw en wonen te voorzien van voldoende water (niet te weinig maar ook niet te veel) met de goede kwaliteit. De zoetwatervoorziening is steeds complexer (en kwetsbaarder) geworden omdat we tegemoet willen komen aan veel, vaak tegen- gestelde belangen. Dit merken we vooral in het veenweidegebied waar de kwetsbaarheid zich uit in problemen als water op straat, natte land- bouwgronden, afname van natuurkwaliteit en verzakking van dijken, gebouwen en infrastruc- tuur. Het oplossen van deze problemen is niet eenvoudig, maar ligt vanwege de samenhang van de vraagstukken en de regionale belangen wel op ons provinciale bord.

- ! Economische en maatschappelijke schade door tekort aan water
- ! Verzakking van dijken, bebouwing en wegen
- ! Biodiversiteit neemt af (rode kaart)
- ! Drinkwatervoorziening onder druk
- ! Kwaliteit zwemwater neemt af

De druk op het watersysteem neemt in de toekomst nog verder toe. Door klimaatverandering neemt de beschikbaarheid van zoetwater met de goede kwaliteit vooral in de zomer sterk af. In de zomer staan onze recreatieve voorzieningen, zoals zwemwater en vaarwater, onder druk en kan de leefkwaliteit in stedelijk gebied afnemen (blauwalg en stankoverlast). En omdat de vraag naar zoetwater nog steeds verder toeneemt (door een toename van de bevolking en de economische productie), kampen we vaker met een serieus watertekort. Een groot deel van onze economische functies drijft op de beschikbaarheid van zoetwater.

Om voor de langere termijn te kunnen zorgen voor een duurzame zoetwatervoorziening voor zowel grond- als oppervlaktewater moeten nu strategieën worden voorbereid. In 2014 moet dit leiden tot beslissingen over de zoetwatervoorziening, als onderdeel van de Deltawet. Deze strategieën zullen leiden tot ingrepen in onze regionale watersysteem en effecten hebben op onze belangen. Vanwege de doorwerking in de ruimtelijke ordening en de relatie met de functies (belangen) in ons gebied hebben we hierbij de komende jaren een stevige rol.

Waar raakt dit vraagstuk aan onze opgaven?

Zoetwater raakt aan al onze kerntaken en opgaven: voldoende zoetwater van goede kwaliteit is een basis voor het functioneren van alle functies. Onze nieuwe herijkte EHS is bijvoorbeeld afhankelijk van de aanwezigheid van voldoende schoon water. Bij droogte is het nu vaak nodig om gebiedsvreemd water in te laten waardoor de natuurkwaliteit en biodiversiteit vaak negatief worden beïnvloed. De Europese eisen aan zoetwater (zoals voor de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater) worden steeds strenger. Om ruimte te bieden aan de ontwikkeling van een economisch vitale en duurzame landbouw moet de zoetwatervoorziening op orde zijn. Te weinig, te veel maar ook water van slechte kwaliteit (verzilting) kost de landbouw geld. Het aanleggen van zoetwaterbassins levert een bijdrage aan het zelfvoorzienend maken van functies op ons grondgebied. Vooral in de glastuinbouw wordt al ingezet op innovatieve maatregelen, zodat

bedrijven minder afhankelijk zijn van zoetweraanvoer. In de PRS hebben we het afremmen van bodemdaling in het veenweidegebied aangemerkt als provinciaal belang. Ook dat hangt samen met het zoetwatervraagstuk omdat hiervoor ingrepen in het systeem nodig zijn (peilaanpassingen). Wij zijn als provincie verantwoordelijk voor de borging van de grondwaterkwaliteit en het behoud van de voorraad (grond)water. Hiermee stellen we het belang van de drinkwatervoorraad veilig.

Hoe geven we invulling aan deze prioriteit?

Bij dit vraagstuk gaat het om complexe en samenhangende regionale vraagstukken met vaak tegenstrijdige belangen. Dit vraagt om een aanpak op een zodanig schaalniveau dat ook een duurzame en integrale afweging kan worden gemaakt. Dit is van belang om kaders te kunnen meegeven voor de realisatie van gebiedsopgaven. Als het gaat om aanleveren van voldoende water van voldoende kwaliteit, ligt het merendeel van het werk bij de waterschappen en het rijk. De houdbaarheid van de zoetwatervoorziening voor de langere termijn en de strategieën die daarvoor worden uitgewerkt, raken echter het ruimtelijke domein en daarmee de rol van de provincie. In hoofdstuk 5 hebben we onze activiteiten voor deze prioriteit verder uitgewerkt.

3.1.5 Drukke in de ondergrond

Waarom is dit een prioriteit?

De druk op de ruimte lijkt zich ook steeds meer in de ondergrond te manifesteren. Diverse partijen leggen ruimtelijke claims op de ondergrond en hebben daarmee vaak doorwerking naar het bovengronds ruimtegebruik. Een aantal van deze claims resulteert mogelijk in negatieve effecten op de bodemkwaliteit of op ander gebruik van de ondergrond en kan zelfs leiden tot maatschappelijke onrust. Denk bijvoorbeeld aan de opslag van CO2 in de bodem of het winnen van schaliegas.

Een lastige afweging. Het opwekken van duurzame energie en het behoud van goed drinkwater gaan niet altijd samen. De spanning tussen een ondergrondse ruimteclaim voor bodemenergie en de wincapaciteit voor het bereiden van drinkwater is bijvoorbeeld een actueel en urgent vraagstuk. Het inbrengen van warm/koud water op bijvoorbeeld 60 meter diepte kan schadelijk zijn voor de grondwaterkwaliteit. Dit kan zowel effecten hebben op het drinkwater als op natuurontwikkeling.

Ondergrondse gebruiksfuncties kunnen ook leiden tot andere ongewenste effecten, zoals de verplaatsing van grondwaterverontreinigingen, verstoring van aardkundige waarden of (onomkeerbare) beïnvloeding van de karakteristieken van de ondergrond. Daarnaast is er ook een actuele provinciale opgave om archeologische waarden (Romeinse Limes, Dorestad en Utrechtse Heuvelrug) veilig te stellen en zichtbaar te maken. De ondergrondse drukte, de mogelijke risico's en de daarmee samenhangende bovengrondse drukte schept een actuele behoefte aan ordening. Zonder deze ordening lopen we het risico dat het bodem- en watersysteem en de daarbij behorende grondwatervoorraad ingrijpend worden aangetast. We hebben de verantwoordelijkheid om - gegeven het provinciaal belang van robuuste en duurzame bodem- en

- ! Gebruik ondergrond neemt toe
- ! Risico voor grondwaterverontreiniging
- ! Risico voor drinkwatervoorziening
- ! Kans op maatschappelijke onrust
- ! Regie op ondergrond noodzakelijk

watersystemen - integraal ruimtelijk beleid op de ondergrond te ontwikkelen en deze te verbinden met de landelijke ontwikkelingen van de Rijksstructuurvisie op de ondergrond en de nieuwe Omgevingswet.

Waar raakt dit vraagstuk aan onze opgaven?

De ontwikkelopgaven van *Krachtige steden en dorpen* en de opgave voor een *Vitaal landelijk gebied* zijn ondenkbaar zonder oog voor de kansen, dynamiek en economische betekenis van de ondergrond. Het maatschappelijk kapitaal dat de ondergrond vertegenwoordigt, is enorm en zal de komende decennia alleen maar in economische waarde toenemen. Het gebruik van de ondergrond⁶ voor maatschappelijke opgaven als drinkwatervoorziening⁷, duurzame energie, winning van grondstoffen en grondwatergebruik voor landbouw en natuur, neemt steeds verder toe. De ondergrond wordt ook steeds meer gebruikt ter ontlasting van de bovengrond, zoals voor transport, wonen, werken en parkeren. Daarmee gaat het ondergronds gebruik steeds meer met elkaar concurreren.

Hoe geven we invulling aan deze prioriteit?

In ons ruimtelijk beleid hebben we vastgelegd dat we het belangrijk vinden om de potenties van de ondergrond optimaal en duurzaam te gebruiken. De omslag van klassiek sectoraal bodembeleid (saneren) naar inbedding in integraal ruimtelijk beleid (onder meer via duurzaam bodemgebruik en gebiedsgericht grondwaterbeheer) biedt kansen en sluit aan bij onze kerntaken en ontwikkelopgaven. Voor de bescherming van winningen voor drinkwater wordt aan de hand van gebiedsdossiers samengewerkt met partners⁸. Wij willen zichtbaar optreden als regisseur waar drukte in de ondergrond speelt. Dit doen we door een visie voor de ondergrond op te stellen. In hoofdstuk 5 hebben we dit verder uitgewerkt.

3.2 Basiskwaliteiten

Wij willen blijvend zorgdragen voor een aantrekkelijke woon-, werk-, en leefomgeving. De basiskwaliteiten vormen de kern van het BWM-beleid en zijn voorwaardelijk voor het realiseren van de ontwikkelopgaven, het uitvoeren van onze kerntaken en gebiedsontwikkeling. We kiezen er bewust voor om te gaan werken vanuit focus met zes robuuste basiskwaliteiten:

- Luchtkwaliteit
- Geluidskwaliteit⁹
- Externe Veiligheid
- Waterkwaliteit
- Waterkwantiteit
- Bodemkwaliteit

⁶ Onder de ondergrond verstaan we de complete ruimte (grond + grondwater) vanaf maaiveld tot in de praktijk ca. 5.000 meter diepte.

⁷ Door verdere verstedelijking staat schoon grondwater voor drinkwaterbereiding onder druk.

⁸ Ook voor de waterwinningen uit oppervlaktewater (bestemd voor drinkwater en industrie) werken we met gebiedsdossiers.

⁹ Inclusief geur en licht.

CONCEPT

Aan alle basiskwaliteiten liggen wettelijke normen ten grondslag waarmee de minimumwaarde is bepaald. We zullen zorgvuldig volgen hoe deze kwaliteiten zich ontwikkelen, niet in de laatste plaats omdat ook uit de Staat van Utrecht is gebleken dat sommige kwaliteiten (of onderdelen daarvan) een rode kaart scoren. Onze provinciale opgaven op de middellange of lange termijn kunnen aanleiding zijn om een hogere kwaliteit na te streven.

Basiskwaliteiten zijn altijd het uitgangspunt bij een gebiedsopgave. Het betreffen vaak intrinsieke kwaliteiten waar we rekening mee moeten houden. De waardering van een kwaliteit is overigens geen vast gegeven. Het is zaak om aan het begin van een opgave alle beschikbare gegevens in kaart te brengen (inclusief informatie over vergunningverlening en handhaving) en met elkaar vast te stellen wat de meest geschikte oplossingsmogelijkheden zijn voor de betreffende opgave. In een dergelijke integrale aanpak krijgen basiskwaliteiten waarde en kunnen zo bijdragen aan de kwaliteit van de ontwikkelopgave en kerntaken. Vaak kunnen zo ook kosten worden bespaard.

In onderstaande tabel geven wij een impressie van taken die de provincie uitvoert op basis van wetgeving, akkoorden en richtlijnen. Een overzicht van wet- en regelgeving, besluiten en (internationale) akkoorden en onze taken voor bodem, water en milieu is opgenomen in bijlage 3.

-
- Wij monitoren continue de luchtkwaliteit, zodat wij een goed inzicht hebben in de actuele situatie in onze regio
  - Wij voeren maatregelen uit gericht op duurzame mobiliteit, waarmee wij bijdragen aan een betere luchtkwaliteit
  - Wij zorgen voor de bescherming en handhaving van stiltegebieden, stellen geluidskaarten op en verlenen ontheffingen voor verkeerslawaaï
  - Door het regelen van veilige routes voor gevaarlijke stoffen, door samen te werken met partners in de regio, door uitvoeringsregels vast te stellen en door input te leveren aan provinciale en nationale risicokaarten dragen wij bij aan een veilige leefomgeving
  - Wij beperken risico's door het verlenen van vergunningen aan risicovolle bedrijven, monitoren externe veiligheid (risicoregistratie), voeren toezicht uit en zorgen waar nodig voor handhaving
  - Wij houden toezicht op de veiligheidstaken van de waterschappen, stellen normen en uitvoeringsregels vast voor wateroverlast en veiligheid van regionale waterkeringen, leggen grootschalige waterbergingslocaties vast
  - Wij dragen zorg voor de ruimtelijke borging van de beschikbaarheid van zoetwater, zodat dit altijd in voldoende mate beschikbaar is
  - Wij verlenen vergunningen voor drinkwateronttrekkingen en stellen regels op voor de bescherming ervan
  - Wij verlenen vergunningen voor warmte-koude opslag en grootschalige grondwateronttrekkingen en beheren het grondwatermeetnet (kwantiteit en kwaliteit)
  - Wij leggen normen vast voor de kwaliteit van het oppervlaktewater, stellen kaders op voor de kwaliteit van zwemwater en inspecteren dit
  - Wij beschermen bodem en grondwater tegen belastende verontreinigingen, leggen spoedeisende bodemverontreinigingen vast en leggen saneringsverplichtingen op
  - Wij stellen het strategisch milieubeleid en waterbeleid op, binnen welke kaders o.a. waterschappen en gemeenten opereren (provinciaal milieubeleidsplan en waterplan)
  - Wij stellen beheerplannen en herstelstrategieën op voor N2000 en verdroogde gebieden (SUB)TOP
  - We stellen 6-jaarlijks de toestand van de grondwaterlichamen vast en stellen de benodigde grondwatermaatregelen vast voor de KRW en de Grondwaterrichtlijn.
-

Impressie van wettelijke taken

3.3 Wat doen we niet meer vanuit BWM?

Naar aanleiding van het coalitieakkoord en al beschreven in de startnotitie over de herijking van het BWM-beleid (16 januari 2012) is besloten te stoppen met de volgende activiteiten als onderdeel van het BWM-beleid¹⁰:

- ✓ Klimaatactiviteiten (mitigatie)
- ✓ Duurzame energie
- ✓ Duurzaamheid
- ✓ Afval

Verder stoppen we met een aantal onderdelen van het huidige beleid of vullen dat op een manier in, die aansluit bij de keuze voor prioriteiten. Zie onderstaande tabel voor enkele voorbeelden.

Activiteit	Toelichting
RAAM-subsidie	De Regionale Activiteiten Agenda Milieu kent twee elementen: een netwerk opgebouwd door accounthouders op milieugebied met gemeenten en milieudiensten en een subsidieregeling (€226.000,= p.j.). Deze subsidieregeling stoppen we omdat we de beschikbare middelen vanuit milieu scherper willen richten op de provinciale ontwikkelopgaven.
Duurzaam Bouwen	Het Consulentenschap Duurzaam Bouwen hebben we in 2011 beëindigd. We richten ons op duurzame gebiedsontwikkeling, en verbinden daarbij duurzaam bouwen met de beleidsthema's ruimtelijke ontwikkeling en wonen, passend bij de rol en mogelijkheden van de provincie.
Donkerte	De aanpak van donkerte, op grond van de Statenmotie uit 2011, is een voorbeeld van de nieuwe aanpak, waarbij provinciale kerntaken en ontwikkelopgaven leidend zijn. Er wordt geen nieuw beleid ontwikkeld, maar donkerte wordt meegenomen in 'reguliere' taken, met bijbehorende instrumenten zoals: beheer verlichting provinciale wegen, gebiedsplannen, kwaliteitgidsen Utrechtse landschappen.
Luchtkwaliteit	Het project 'groen gas geven', om het rijden op aardgas/groen gas te stimuleren, loopt nog tot en met 2013. Naar verwachting zijn de doelstellingen dan behaald. Het provinciaal belang is om binnenstedelijke ontwikkeling te stimuleren en dat mogelijk te maken door een passende leefomgevingskwaliteit. Vanuit dit perspectief wil de provincie in de toekomst primair bijdragen aan het oplossen van lokale knelpunten en in mindere mate door met provinciaal milieubeleid generieke oplossingen te stimuleren.
Aardkundige waarden	Er is beperkte inspanning nodig om dit provinciaal belang te borgen in het ruimtelijk spoor (bijvoorbeeld het inbrengen van informatie in het vooroverleg met gemeenten rond ruimtelijke ontwikkelingen). We verrichten geen aparte inspanningen, zoals het benoemen van nieuwe aardkundige monumenten.

Andere invulling activiteiten op het terrein van bodem, water en milieu

¹⁰ We zetten delen van klimaat en energie in afgeslankte vorm voort als onderdeel van o.a. duurzaamheids-economie (Economische Visie). Klimaatadaptatie komt terug in bijvoorbeeld waterveiligheid en zoetwatervoorziening. Duurzaamheid is ondergebracht als integraal onderdeel van ons beleid.

HOOFDSTUK 4 MIDDELEN EN INSTRUMENTEN

4.1 Inleiding

Belangrijk voor de realisatie van het bodem-, water- en milieubeleid is een goede doorvertaling van het beleid in de uitvoering. We willen gericht sturing geven aan de inzet van de middelen en instrumenten, die ons in de verschillende fasen van beleid (ontwikkeling, realisatie en uitvoering) ter beschikking staan. Zo hebben we € 1,2 miljoen gereserveerd om de voorgestelde prioriteiten te ondersteunen. Met deze focus van middelen en instrumenten sturen we op een meer integrale benadering en versterken de verbinding met de ontwikkelopgaven en kerntaken. De keuze van de juiste instrumenten wordt bepaald door de mate waarin deze kunnen bijdragen aan een integrale en duurzame afweging. We moeten ons hierbij blijven realiseren dat een groot deel van onze materiële en personele middelen in het bodem-, water- en milieubeleid besteed wordt aan het realiseren van onze kerntaken en wettelijke verplichtingen.

4.2 Budget voor prioriteiten

Een substantieel deel van de middelen voor het BWM-beleid is afkomstig uit andere bronnen dan de algemene middelen. Het grootste deel hiervan zijn uitkeringen van het Rijk bestemd voor specifieke doeleinden, zoals luchtkwaliteit, bodemsanering en externe veiligheid. Deze bedragen staan grotendeels vast door toezeggingen of verplichtingen. Op hoofdlijnen ziet de materiële begroting voor het BWM-beleid in 2013 er als volgt uit:

BATEN		x € 1.000.000
Algemene middelen		5,1
Andere bronnen (rijk, leges)		19,4
❖ o.a. Nationaal Samenwerkingsprogramma Lucht	14,2	
Totaal		24,5
LASTEN		x € 1.000.000
Structurele lasten		4,8
❖ Prioriteiten (beleidsontwikkeling)	1,2	
❖ Prioriteiten (vergunningverlening en handhaving)	0,7	
❖ Overige activiteiten	1,3	
❖ Reguliere vergunningverlening en handhaving	0,9	
❖ Realisatie	0,7	
Incidentele lasten		19,7
❖ o.a. Nationaal Samenwerkingsprogramma Lucht	14,2	
Totaal		24,5

Begroting BWM ¹¹

Naast het materieel budget worden ook middelen aangewend voor personele inzet. Het is de bedoeling om de personele inzet, meer dan nu het geval is, te richten op de benoemde prioriteiten. Belangrijk onderdeel van de materiele middelen is het budget (€ 1.2 miljoen) ter ondersteuning van beleidsontwikkeling voor de prioriteiten en het budget om vergunningverlening en handhaving (€ 700.000,=). Deze budgetten zijn gerealiseerd door kleinere posten voor onderzoek en advies op een aantal onderwerpen te bundelen tot één groot bedrag. Jaarlijks delen we bedragen projectmatig toe aan de prioriteiten, die verbonden zijn met de ontwikkelopgaven uit de strategische agenda.

¹¹ Exclusief centrale overhead.

Hierbij houden we rekening met het verwachte bestedingsritme over meerdere jaren van de projecten zodat optimaal gebruik wordt gemaakt van het structureel beschikbare budget. Zo voorkomen we dat middelen niet worden besteed. Door dit deel van het totale materiele budget op deze manier in te zetten, zijn we beter in staat om gericht en flexibel te sturen op prioriteiten. In de jaarlijkse uitvoeringsagenda geven we aan hoe en op grond waarvan de beschikbare middelen verdeeld worden over de prioriteiten.

4.3 Instrumentarium

4.3.1 Inleiding

Als het gaat om het instrumentarium maken we het volgende onderscheid:

- Wettelijke instrumenten, zoals vergunningverlening, handhaving en het maken van verordeningen (vooral gericht op uitvoering);
- Instrumentarium als middel, dat ons in staat stelt om gebiedsprocessen en afwegingen zorgvuldig in te richten (zowel gericht op ontwikkeling, realisatie en uitvoering van beleid).

Hieronder beschrijven we in het kort deze instrumenten.

4.3.2 Wettelijke instrumenten

Onze wettelijke instrumenten zijn voor een groot deel gebaseerd op landelijke wet- en regelgeving, die wij als provincie in medebewind uitvoeren. Het vaststellen en uitvoeren van ons beleid voor vergunningverlening en handhaving vindt plaats via een wettelijk verplicht cyclisch proces (de zogenaamde 'dubbele regelkring' of 'big 8'). Bij vergunningverlening volgen wij de landelijke deregulering, waarin vergunningplicht op termijn deels wordt afgeschaft en wordt vervangen door algemene regels. De beleidsruimte bij vergunningverlening is beperkt: wij zijn wettelijk verplicht deze taak uit te voeren. Voor handhaving zal ons beleid zich richten op het effectief en efficiënt bereiken van een goed naleefgedrag. Daar waar mogelijk wordt uitgegaan van de bestuurlijke uitgangspunten van 'oplossingsgerichtheid' en 'uitgaan van vertrouwen'. Zo krijgen geselecteerde bedrijven en instellingen meer ruimte om zichzelf te controleren. De beschikbare beleidsruimte in de handhaving wenden wij tevens aan om bij te dragen aan het realiseren van onze prioriteiten.

De vrijheid voor eigen provinciaal beleid voor vergunningverlening en handhaving in het bodem-, water- en milieudomein is minder groot dan op andere provinciale beleidsterreinen. Deze beleidsvrijheid is mede beperkt doordat steeds meer kwaliteitseisen aan ons werk worden gesteld. Ook zijn wij verplicht om beschikkingen (zowel vergunningverlening als handhaving) binnen wettelijke termijnen op te leveren en moeten deze voldoen aan algemene (juridische) kwaliteitsnormen. Slechts op enkele gebieden is er sprake van een zekere mate van beleidsvrijheid. Hiervoor kan de provincie aanvullende provinciale regelgeving opstellen. Wat betreft natuur- en landschap kent de provincie de Landschapsverordening en de Stikstofverordening. Ook kent de provincie een verordening ter bescherming van het milieu (Provinciale Milieu verordening - PMV), waarin regels zijn opgenomen ter bescherming van het grondwater en stiltegebieden. Deze onderwerpen zijn wettelijk verplicht. De wet biedt provincies de mogelijkheid om aanvullende milieu-onderwerpen op te nemen in de verordening, zoals donkerte of geluid. Vanuit de gedachte van deregulering en het beperken van administratieve lasten zijn wij terughoudend om dit toe te

passen. Wij kiezen ervoor om zoveel mogelijk de milieubelangen via andere instrumenten te beschermen (bijvoorbeeld via de ruimtelijke verordening of het vroegtijdige inbreng van milieubelangen in gebiedsprocessen). Wij zien momenteel geen noodzaak om aanvullende onderwerpen op te nemen in de milieuverordening.

Als provincie versterken we onze focus op de uitvoering van het beleid, dat voor een belangrijk deel wordt uitgevoerd door de op te richten Regionale Uitvoeringsdienst (RUD). Bijzonder aandacht hierbij besteden we aan een stelselmatige monitoring en evaluatie van de resultaten van deze uitvoering. Bij de oprichting van de Utrechtse RUD zal een groot deel van de medewerkers voor vergunningverlening en handhaving overgaan naar deze nieuwe organisatie. Als provincie richten wij een klein team in, dat wordt belast met de opdrachtverstrekking aan de RUD op basis van het door ons opgestelde beleid. De provincie reserveert financiële middelen om de verleende opdrachten te kunnen bekostigen. Deze middelen zijn (grotendeels) afkomstig uit het huidige BWM-budget. De hoogte van dit bedrag is nog niet bekend.

Op 1 oktober 2012 treedt het wetsvoorstel Revitalisering Generiek Toezicht in werking en daarmee een vernieuwd systeem van Interbestuurlijk Toezicht (IBT): generiek, sober, proportioneel, achteraf en gebaseerd op vertrouwen. Deze vernieuwing is het gevolg van het rapport van de commissie Oosting uit 2007 waarvan de principes door het kabinet zijn onderschreven. Het toezicht op de gemeenten en waterschappen komt primair bij de provincie te liggen en het toezicht op de provincies bij het rijk. Het toezicht op milieu-water- en bodemregelgeving maakt onderdeel uit van het generiek toezicht. Het provinciaal beleid ten aanzien van IBT wordt door de provincies in 2012 uitgewerkt. Het IPO onderhandelt met het rijk over de financiering van de overdracht van het toezicht van de I&M-inspectie naar de provincies. Het IBT vormt geen onderdeel van de herijking van het bodem-, water- en milieubeleid, maar sluit wel aan bij de focus op basiskwaliteiten, het beperken van regels en samenwerken op basis van vertrouwen.

4.3.3 Overige instrumenten

4.3.3.1 Verbinden van data en belangen

Wij staan voor een zorgvuldige afweging door in een vroeg stadium vanuit verschillende belangen en met betrouwbare gegevens verschillende scenario's te ontwikkelen. Wij zetten voor de hele organisatie digitale instrumenten in, waarmee snel consequenties vanuit verschillende invalshoeken inzichtelijk gemaakt kunnen worden. Dit moet leiden tot een hogere kwaliteit van de ontwikkelopgaven, onderbouwd met sterke argumenten en juiste gegevens. In dit proces spelen de volgende vragen een cruciale rol:

1. Welke informatie is beschikbaar?
2. Welke waarde heeft deze informatie? Hoe zwaar moet informatie worden meegewogen?
3. Welke ambitie willen/kunnen wij nastreven?

Een digitaal instrumentarium is een waardevolle ondersteuning van de samenwerking, zowel intern (tussen de verschillende beleidsterreinen) als met externe partners. Sluitende en heldere afspraken zijn hiervoor van wezenlijk belang. Doelstelling is om tot complete en kwalitatief hoogwaardige gegevensbestanden te komen die dekkend zijn voor het hele grondgebied van de provincie. Witte

vlekken op de kaart en onduidelijke informatie maken goede integrale beleidsvorming onmogelijk. Niet alleen kan worden gewerkt met dezelfde informatie, ook kunnen bijvoorbeeld bij complexe ontwerpvragestukken digitale gemeenschappen (zogenaamde 'communities') worden ingericht, die een bijdrage kunnen leveren aan een effectieve, doelgerichte en interactieve samenwerking. Tot slot biedt deze aanpak ook mogelijkheden voor interactieve beleidsvorming.

4.3.3.2 Geo-informatie

Speciaal voor het bodem-, water- en milieudomein is het toepassen van geografische informatie (ook wel afgekort tot geo-informatie) noodzakelijk. Geo-informatie is de term voor informatie met een ruimtelijke component (locatie). Denk bijvoorbeeld aan gegevens over flora en fauna in een bepaald gebied of de (gemeten) luchtkwaliteit. Deze geo-informatie wordt opgeslagen in een geografisch informatiesysteem (meestal afgekort tot GIS), waarmee (ruimtelijke) gegevens en informatie over geografische objecten kunnen worden opgeslagen, beheerd, bewerkt, geanalyseerd, geïntegreerd en gepresenteerd. Geo-informatie is daarmee onontbeerlijk voor beleid dat specifiek gericht is op een gebied. In combinatie met inhoudelijke gebiedskennis fungeert deze informatie als onderbouwing van het beleid en dient het als basis voor de verdere advisering bij gebiedsspecifieke afwegingen. De provincie beschikt over een systeem dat vroegtijdige uitwisseling van plannen en relevante provinciale gebiedsinformatie mogelijk maakt (U-drop). De gegevens van het Bodemloket zijn opgenomen in het informatiesysteem en worden automatisch gesynchroniseerd.

4.3.3.3 Duurzaam ontwerpen

'Duurzaam ontwerpen' is een nieuw instrument dat het mogelijk maakt met een grote digitale tekentafel een stedenbouwkundig ontwerp of een ander ruimtelijk plan bij te stellen. Daarbij worden de consequenties van bepaalde keuzen voor alle betrokken belangen direct zichtbaar. Door het instrument in een vroegtijdig stadium van het ontwikkelproces in te zetten, draagt het bij aan een zorgvuldige afweging. Het faciliteert en stimuleert de dialoog over het ontwerp. Niet alleen worden nieuwe kansen zichtbaar, ook beperkingen voor een (duurzaam) ontwerp en bestaande wettelijke kaders worden snel zichtbaar. De in de PRS genoemde milieukwaliteitsprofielen kunnen worden verwerkt in dit instrument.

Duurzaam ontwerpen met behulp van een digitale tekentafel is een slimme en inspirerende methode om met meerdere stakeholders en vanuit verschillende disciplines ambities voor een ontwikkelopgave vast te stellen. Deelnemers krijgen snel inzicht in de consequenties van veranderingen in een ontwerp voor de gestelde ambities. Een recent voorbeeld is de toepassing van deze methodiek bij de ontwikkeling van Rijnenburg.

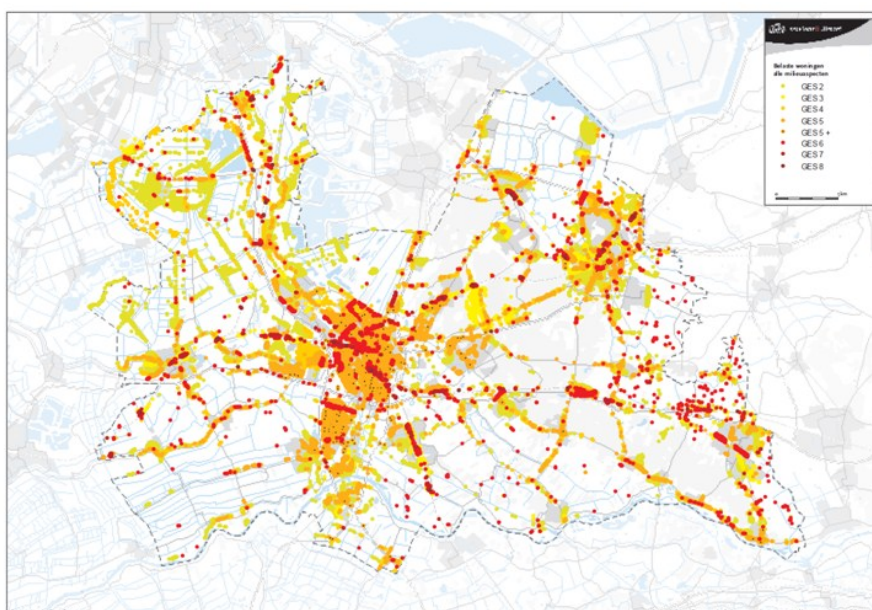
CONCEPT

4.3.3.4 Gezondheidseffectscreening (GES)

Onder andere bij mobiliteitsvraagstukken speelt leefkwaliteit een belangrijke rol. Aanpassingen van het hoofdwegennet en opwaardering van de Noordelijke Ringweg Utrecht (NRU) bieden kansen om met een gebiedsgerichte aanpak de leefkwaliteit van omwonenden te verbeteren. Ook in andere ontwikkelopgaven willen wij aandacht besteden aan de gevolgen voor de leefkwaliteit van de Utrechtse burgers. Onder andere de luchtkwaliteit, de geluidsoverlast en het gevoel van veiligheid hebben invloed op de gezondheid van burgers.

Om inzicht te geven in de effecten op de gezondheid maakt de provincie - waar zinvol - gebruik van een gezondheidseffectscreening (GES). Deze methode brengt in de planfase gezondheidsaspecten in beeld van onder andere bouw- en infrastructuurplannen. De Gezondheidseffectscreening (GES) is ontwikkeld door de ministeries van VWS en VROM. De methode wordt gebruikt door gemeenten en provincies voor zowel stedelijk als landelijk gebied. Er kan zowel een kwalitatieve als kwantitatieve GES uitgevoerd worden. De kwalitatieve GES laat zien in welke milieuaspecten zich mogelijk gezondheidsproblemen voordoen.

Op bijgaande kaart van de provincie Utrecht zijn woningen weergegeven in de vorm van stipjes in kleuren variërend van geel/groen via oranje naar rood. De kleuren geven de mate van milieubelasting aan met gezondheidseffecten door rijks- en regionale bronnen.

Overzichtkaart provincie Utrecht met GES

HOOFDSTUK 5 REALISATIE

5.1 Inleiding

Op basis van de prioriteiten stellen we een uitvoeringsagenda op. Daarbij besteden we aandacht aan de wijze waarop wij de beschikbaar gestelde middelen zullen inzetten. Jaarlijks rapporteren wij over de resultaten van de vastgestelde prioriteiten. In dit hoofdstuk hebben we op hoofdlijnen uitgewerkt welke activiteiten we voor de prioriteiten op deze uitvoeringsagenda willen zetten¹². Wettelijke taken, die gerelateerd zijn aan de prioriteiten, laten we hier buiten beschouwing. Daarnaast ontwikkelen we ook activiteiten voor de opvolging van huidige provinciale plannen, zoals het milieubeleidsplan dat tot eind 2013 loopt (PMP) en het Waterplan (2015). Tot slot leggen we in het jaarlijks uitvoeringsplan vergunningverlening en handhaving (JUP) een duidelijk verband met de prioriteiten.

5.2 Hoofdlijnen uitvoeringsagenda voor de prioriteiten

Waterveiligheid

1. *Ontwikkelen veiligheidstrategie voor Neder-Rijn/Lek.* Wij ontwikkelen met onze regiopartners een veiligheidsstrategie (voorkeursvariant) voor de Neder-Rijn en Lek. Wij doorlopen hiervoor in de periode 2012-2014 een regioproces voor het gebied Centraal Holland en de Grebbedijk. Hierbij vervullen wij een trekkersrol, ook voor delen van het grondgebied van Gelderland, Zuid-Holland en Noord-Holland.
2. *Verankeren meerlaagsveiligheid in de ruimtelijke agenda.* Wij overleggen met gemeenten via de ruimtelijke agenda over het principe van meerlaagsveiligheid. Dit betekent dat niet alleen wordt ingezet op preventie van overstroming (dijken), maar ook op inrichting van een gebied, gehanteerde bouwwijze en rampenbeheersing. De door ons ontwikkelde handreiking 'Overstromingsrobuust bouwen' passen wij toe.

Leefkwaliteit stedelijk gebied

1. *Toepassen van de Gezondheidseffectscreening (GES).* Met GES kunnen gezondheidseffecten van ruimtelijke ingrepen goed inzichtelijk worden gemaakt. Wij passen dit instrument toe voor alle nieuwe infrastructurele projecten en gebiedsontwikkelingen waar we als provincie zelf initiatiefnemer zijn of voor projecten waar we bij betrokken zijn. Ook brengen we dit instrumentarium actief onder de aandacht van gemeenten. Met GES kan een zorgvuldige afweging worden gemaakt voor gezondheidseffecten in relatie tot andere belangen.
2. *Inbrengen van expertise leefkwaliteit bij binnenstedelijke ontwikkeling.* Bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties kunnen bij ons terecht voor kennis, steun en (onafhankelijk) advies bij urgente vragen over binnenstedelijke kwaliteit. Het beantwoorden van een dergelijke vraag pakken we bijvoorbeeld op met kennisdeling of door inzet van adviseurs¹³.

---

¹² Een aantal van de genoemde activiteiten is ook terug te vinden in het Ruimtelijk Actieprogramma (RAP2 2012-2015), de PRS (2013-2028) of in het Actieplan Wonen en binnenstedelijke ontwikkeling (2012-2015).

¹³ Zie kadernota Wonen en Binnenstedelijke ontwikkeling.

3. *Aanpakken van concrete gezondheidsknelpunten.* Op het moment dat ontwikkelingen plaatsvinden, willen we ook bestaande gezondheidsknelpunten aanpakken. De provincie kan bijvoorbeeld bij bestaande knelpunten rondom steden¹⁴ het gesprek aangaan met andere betrokken partijen (onder andere beheerders en initiatiefnemers) en samen met hen zorgen voor aanvullende maatregelen om de milieubelasting terug te dringen en waar nodig aanvullende financiering te regelen. Zo wordt een nieuwe ontwikkeling ook een kans voor verbetering van het leefklimaat. Het onder 4.2 genoemde budget voor beleidsprioriteiten zetten we bijvoorbeeld hierbij in als proces- of onderzoeksgeld.

Zoetwatervoorziening

1. *Ontwikkelen zoetwaterstrategieën.* Wij participeren in de periode 2012-2014 binnen het Deelprogramma Zoetwater, een onderdeel van het Deltaprogramma. We brengen proactief onze expertise en gebiedskennis in en dragen bij aan tussenproducten die worden ontwikkeld. Dit resulteert eind 2014 in een landelijke Deltabeslissing, waarin besluiten over de zoetwaterverdeling zijn vastgelegd en de belangen van onze regio goed zijn meegenomen. Vanaf 2015 zullen vervolgens in nationaal en regionaal instrumentarium (waaronder provinciale regelgeving) zaken uitgewerkt en aangepast moeten worden.
2. *Invullen regierol bij integrale gebiedsopgaven.* Wij nemen in overleg met onze partners het initiatief als het gaat om het invullen van een regierol (kaderstellend) bij gebiedsopgaves, waar de zoetwateropgave centraal staat en functies in het geding zijn. Een voorbeeld hiervan is de gebiedsopgave voor het Noorderpark/Maarsseveen-Westbroek.
3. *Ontwikkelen toekomstperspectief bodemdalingsgevoelig gebied.* Wij brengen in de periode 2012-2014 samen met de waterschappen de consequenties van bodemdaling voor het grondgebruik op de langere termijn in beeld bij bodemdalingsgevoelige veengebieden¹⁵.
4. *Instrumentarium voor maatwerk.* Wij ontwikkelen samen met partners nieuw instrumentarium, dat kansen biedt om maatwerk te leveren en de kennis over het bodem- en watersysteem goed te borgen.

Drukte in de Ondergrond

1. *Vervullen regisseursrol ondergrond.* Wij vervullen op een proactieve wijze de regierol voor de ondergrond. Wij vullen deze rol nadrukkelijk in op grond van een inventarisatie bij onze partners naar behoeften en noodzaak. Hierbij werken we in ieder geval beleidsmatig verder uit: bodemenergie (kansen en risico's), lange termijn ontwikkelingen voor drinkwatervoorziening, gebiedsgericht grondwaterbeheer, borging archeologische waarden en depositiebepaling voor activiteiten in de diepe ondergrond die raken aan de ruimtelijke belangen. Deze bouwstenen vormen de opmaat voor de Structuurvisie voor de Ondergrond.
2. *Opstellen Structuurvisie voor de Ondergrond.* Wij willen zichtbaar optreden als regisseur waar drukte in de ondergrond erom vraagt. We stellen daarom een Structuurvisie Ondergrond op in de zin van art. 2.2. Wet ruimtelijke ordening. Over de onderwerpen en reikwijdte ervan worden

¹⁴ Bijvoorbeeld verbreding A27: gemeente Utrecht (Voordorp, Lunetten), gemeente De Bilt

¹⁵ RAP2, 2012-2015.

Provinciale Staten betrokken volgens de werkwijze van Commissie Balemans. In 2013 stellen we hiervoor een kadernota op.

5.3 Aanpassing planvormen en anticiperen op de Omgevingswet

Landelijk wordt gewerkt aan een Omgevingswet. Daarin worden alle wetten voor de fysieke leefomgeving gebundeld tot één wet. Deze nieuwe wet moet het fundament bieden om toekomstige maatschappelijke opgaven het hoofd te bieden om op duurzame en doelmatige wijze een veilige en gezonde leefomgeving te realiseren. De wet versterkt de samenhang tussen de sectoren, biedt het instrumentarium om beter in te spelen op de dynamiek in de leefomgeving en zorgt voor een substantiële vereenvoudiging in het omgevingsrecht.

De Omgevingswet zal naar verwachting op provinciaal niveau een omgevingsvisie voorschrijven. Deze provinciale omgevingsvisie zou alle bestaande plannen en visies moeten vervangen. Het is nog onduidelijk wanneer deze nieuwe Omgevingswet van kracht wordt, maar recent is gebleken dat de geplande invoerdatum van 2014 niet wordt gehaald. Momenteel wordt gesproken over het invoeren van de wet in 2018.

De eis voor een milieubeleidsplan (PMP) en een waterplan (WP) komt waarschijnlijk te vervallen met de nieuwe Omgevingswet. Het verlengde PMP loopt tot eind 2013, het Grondwaterplan loopt ook tot en met 2013¹⁶ en het Waterplan loopt tot en met 2015. Om aan onze huidige wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen, moet worden uitgewerkt hoe de periode tussen 2014 en 2018 kan worden overbrugd. We zetten in op een soepele overgang van deze plannen naar een omgevingsvisie en zullen hiertoe in IPO verband, op rijksniveau en met onze partners afstemmen over een vorm die binnen de huidige wetgeving passend is.

1. *Van plan naar visie.* We werken voor bestaande plannen (PMP, Waterplan, Grondwaterplan) uit hoe we willen omgaan met bestaande wettelijke verplichtingen in relatie tot nieuwe verplichtingen volgens de Omgevingswet. We stemmen dit in IPO verband, op rijksniveau en met onze partners af. In de uitvoeringsagenda werken we dit verder uit en rapporteren hierover aan PS.

5.4 Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)

In het proces van de vorming van een Utrechtse RUD houden we rekening met de in deze kadernota vastgestelde uitgangspunten. Dit kan leiden tot een verscherpte focus in onze opdrachtverlening aan de RUD, ons handhavingsbeleid en de prioriteiten hierin.

1. *Opstellen uitvoeringsprogramma vergunningverlening en handhaving.* We stellen voor 2013 een nieuw uitvoeringsprogramma voor vergunningverlening en handhaving op, waarbij we aangeven hoe we deze instrumenten willen inzetten voor de prioriteiten. Hierin betrekken we ook de bestaande verordeningen, waarbij we rekening houden met in gang gezette processen.

---

¹⁶ Deze planvorm kan waarschijnlijk worden opgevangen in de Structuurvisie voor de Ondergrond.

BIJLAGE 1 STRUCTURELE BEZUINIGINGEN BODEM, WATER EN MILIEUBELEID (2012)

Inleiding

Het coalitieakkoord legde voor het BWM-beleid een bezuiniging op van € 350.000,=. Om inzicht te krijgen in een mogelijke dekking van de bezuinigingsopgave zijn op basis van de begroting van de programma's 4 (duurzaamheid en milieu) en 5 (water) alle deelproducten doorgenomen. Uit deze analyse is gebleken dat enkele posten met incidenteel geld werden gefinancierd. Ook werd de provincie geconfronteerd met een opgelegde bezuiniging van het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M). Het totaal te bezuinigen bedrag bleek € 867.000,= te zijn.

De bezuinigingsopgave

De totale bezuinigingsopgave bestaat uit drie onderdelen: de opgelegde bezuiniging, de reparatie van incidenteel naar structureel budget en een aangekondigde bezuiniging van het ministerie van I&M. Dit leidt tot een totaal tekort van € 867.000.

Opgelegde bezuiniging uit coalitieakkoord	- 350.000
Aangekondigde bezuiniging door min. I&M voor uitvoering bodemtaken	- 185.000
Tekorten van incidenteel naar structureel (reparatie):	
• Milieubeleid	- 260.000
• Waterbeleid (wateroverlast, afwegingskader, watertekort)	- 52.000
• Budget voor IPO (water)	- 20.000
Tekort TOTAAL	- 867.000

1 Tekorten BWM-beleid

Dekking

In de begroting hebben wij op een verantwoorde wijze dekking kunnen vinden voor het vastgestelde tekort. Deze dekking is als volgt gerealiseerd:

Bestrijding muskusratten	337.000
RAAM (subsidieregeling)	226.000
informatievoorziening bodem en grond	50.000
advertentiekosten bodem	50.000
beheer nazorg stortplaatsen	27.000
geluidshinder vliegverkeer	15.000
duurzaamheidseconomie en energie	162.000
Dekking Totaal	867.000

2 Bezuinigingen BWM-beleid

De dekking voor de tekorten is opgenomen als een technische wijziging in de voorjaarsnota 2012.

Bron: Statenbrief 17 april 2012, Aanpak bezuiniging Bodem-, Water- en Milieubeleid (BWM-beleid)

BIJLAGE 2 ONTWIKKELOPGAVEN STRATEGISCHE AGENDA

Utrecht topregio

De centrale ligging, de aantrekkelijke steden en landschappen en het sterk zijn in kennis en cultuur maken de provincie Utrecht tot een aantrekkelijke regio. De provincie is een Topregio, die aantrekkelijk is voor mensen om te wonen en te werken en voor bedrijven om zich te vestigen. Om krachtig te blijven zullen deze gunstige vestigingsfactoren sterk en kwalitatief hoogwaardig moeten zijn en blijven. Wij zorgen daarom voor een evenwicht tussen wonen, werken, recreëren, bereikbaarheid en natuur & landschap.

Krachtige steden en dorpen

Krachtige steden en dorpen dragen bij aan de economische positionering van de provincie. Ze zijn van essentieel belang voor het woon-, werk- leefklimaat in de provincie en creëren draagvlak voor een sterk OV-systeem en culturele en recreatieve voorzieningen.

Vitaal landelijk gebied

Om de provincie Utrecht een aantrekkelijk woon- en vestigingsomgeving te laten zijn is de ontwikkeling van de kwaliteit van het landelijk gebied noodzakelijk. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de natuur, zetten wij in op het verder ontwikkelen van een vitaal en samenhangend stelsel van natuurgebieden. Robuuste bodem- en watersystemen zijn belangrijke dragers voor de functies natuur, landschap en landbouw. Wij willen de cultuurhistorische kwaliteiten en de kernkwaliteiten van het landschap behouden, versterken en beleefbaar maken.

Bereikbaar Utrecht

Een goede bereikbaarheid is van groot belang voor de kracht en aantrekkelijkheid van onze regio en voor de concurrentiepositie van de provincie Utrecht en de Randstad. Mobiliteit is essentieel voor het functioneren van onze samenleving. Goederen moeten hun weg vinden naar bedrijven, winkels en consumenten. Mensen moeten zich kunnen verplaatsen om te werken, een opleiding te volgen, sociale contacten te onderhouden, zorg te verkrijgen, enzovoort. Tegelijkertijd echter, staan door de verstedelijking, het functioneren van de autosnelwegen als draaischijf' en de negatieve effecten van de groeiende automobilititeit de positie van Utrecht en de kwaliteiten van de regio onder druk.

CONCEPT

BIJLAGE 3 OVERZICHT VAN BELANGRIJKSTE WET- EN REGELGEVING, AKKOORDEN + TAKEN

Basiskwaliteit	Wet- en regelgeving, akkoorden	Taken
Luchtkwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Europese richtlijn luchtkwaliteit ▪ Wet milieubeheer ▪ Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) ▪ Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Monitoren verbeteren luchtkwaliteit ➤ Informeren publiek (Atlas leefomgeving, smogregeling) ➤ Vergunningen verlenen en handhaven van bedrijven ➤ Stimuleren alt. vervoerswijzen, doorstroming, schoon OV ➤ Vervullen regierol regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit en uitvoeren Provinciaal Programma Luchtkwaliteit
Geluidskwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Europese richtlijn omgevingslawaaï ▪ Wet milieubeheer ▪ Wet geluidhinder ▪ Wet ruimtelijke ordening ▪ Wet luchtvaart 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Beschermen en handhaven stiltegebieden ➤ Opstellen en uitvoeren Actieplan Omgevingslawaaï ➤ Opstellen geluidkaarten ➤ Onderzoeken, saneren, verlenen ontheffingen verkeerslawaaï ➤ Opstellen regelingen kleine luchtvaart ➤ Vergunningen verlenen en handhaven van bedrijven
Externe veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wet milieubeheer ▪ Wet vervoer gevaarlijke stoffen ▪ Wet ruimtelijke ordening ▪ Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) ▪ Bestuursakkoord externe veiligheid 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vervullen regiefunctie ➤ Samenwerken met partners in veiligheidsregio ➤ Interbestuurlijk toezicht houden op gemeenten ➤ Regelen routing in provincie ➤ Monitoring en risicoregistratie, vergunningen verlenen en handhaven van bedrijven ➤ Aanleveren gegevens provinciale/nationale risicokaart
Waterkwantiteit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Europese richtlijn overstromingsrisico's ▪ Wet ruimtelijke ordening ▪ Waterwet ▪ Natura2000 (EU) ▪ Convenant verdrogingsbestrijding ▪ Kaderrichtlijn water (KRW-EU) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vaststellen veiligheidsnormen en uitvoeringsregels ➤ Realiseren kaartmateriaal voor overstromingsrisico's ➤ Opstellen strategisch waterbeleid (provinciaal Waterplan) ➤ Toezicht houden op veiligheidstaken Waterschappen ➤ Vaststellen normen en uitvoeringsregels wateroverlast ➤ Vastleggen grootschalige waterbergingslocaties ➤ Opnemen peilbesluitgebieden in PMV ➤ Ontwikkelen van verdrogingsbestrijdingsstrategie (ook waterkwaliteit) ➤ Opstellen beheerplannen en herstel strategieën voor Natura 2000 en (SUB)TOP-gebieden (ook waterkwaliteit) ➤ Monitoren Natura2000 en TOP-gebieden ➤ Aanwijzen vaarwegbeheerders van regionale wateren ➤ Vergunningen verlenen en handhaven voor drinkwateronttrekkingen, KWO, andere grootschalige grondwateronttrekkingen en warmte-koude opslag

Basiskwaliteit	Wet- en regelgeving, akkoorden	Taken
Waterkwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kaderrichtlijn water (KRW– EU) ▪ EU Grondwaterrichtlijn ▪ Drinkwaterwet ▪ Wet ruimtelijke ordening ▪ Waterwet ▪ Wet milieubeheer ▪ Besluit kwaliteitseisen en monitoring water ▪ EU Richtlijn prioritaire stoffen ▪ EU Zwemwaterrichtlijn 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aanwijzen van grondwaterbeschermingsgebieden voor waterwinlocaties ➤ Opstellen regelgeving voor bescherming waterwinlocaties ➤ Uitvoeren en monitoren taken KRW ➤ Beheren grondwatermeetnet (kwaliteit) ➤ Vastleggen normen kwaliteit oppervlaktewater ➤ Opstellen kaders voor en aanwijzen van zwemwater + verzorgen communicatie ➤ Vergunningen verlenen, handhaven en inspecteren zwemwater
Bodemkwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wet bodembescherming ▪ Convenant bodem ▪ Ontgrondingenwet ▪ Besluit Bodemkwaliteit 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opleggen saneringsverplichtingen ➤ Identificeren en vastleggen spoedeisende bodemverontreinigingen ➤ Beschermen bodem tegen belastende verontreinigingen ➤ Optreden als budgethouder voor aantal gemeenten ➤ Verlenen vergunningen, handhaven en toezicht houden saneringen en ontgrondingen ➤ Voorkomen grootschalige grondwaterverontreinigingen
Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wet milieubeheer ▪ Waterwet 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opstellen Provinciaal Milieubeleidsplan (PMP) ➤ Opstellen provinciale Milieu Verordening (PMV) ➤ Coördineren milieueffectrapportages ➤ Leveren data Atlas leefomgeving ➤ Interbestuurlijk toezicht op medebewindstaken van gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen ➤ Zorgplicht voor gebiedskwaliteiten zoals donkerte, lucht, geur (Activiteitenbesluit)